

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 57/2023-5

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu prerokoval oznámenie sudcu III. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky **Roberta Šorla** o dôvodoch jeho možného vylúčenia z výkonu sudcovskej funkcie vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 109/2023 a takto

r o z h o d o l :

1. Sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky Robert Šorl **nie je vylúčený** z konania a rozhodovania vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 109/2023.
2. Toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia Ústavným súdom Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a oznámenie sudcu

1. Ústavný súd vedie pod sp. zn. Rvp 109/2023 konanie o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených JUDr. Dávidom Vöröšom, advokátom, Landererova 8, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní sp. zn. 1S/142/2016, ktorému vyčítajú porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Vec bola pridelená sudcovi spravodajcovi Robertovi Šorlovi.
2. Sudca ústavného súdu Robert Šorl, ktorý je členom III. senátu ústavného súdu, listom z 23. januára 2023 adresovaným predsedovi ústavného súdu oznámil v zmysle § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov

v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) svoju zaujatosť vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľov, a to pre jeho pomer k právnomu zástupcovi, ktorý zastupuje sťažovateľov v konaní vedenom pred krajským súdom, v ktorom sú sťažovatelia zastúpení advokátskou kanceláriou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], prostredníctvom ktorej právne služby ako advokát poskytuje jeho externý poradca [REDAKOVANÉ], hoci zároveň doplnil, že v samotnom konaní o ústavnej sťažnosti nepozná ani sťažovateľov a ani advokáta, ktorý ich zastupuje.

3. Sudca Robert Šorl uviedol, že uvedená skutočnosť môže vyvolávať pochybnosti o jeho objektívnej nezaujatosti, napriek tomu však zdôraznil, že sa vo veci necíti byť proti sťažovateľom zaujatý.

II.

Posúdenie veci ústavným súdom

4. Ústavný súd na úvod zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania. Nestrannosť sa obvyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti). V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), na ktorú nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu, sa rozlišuje nestrannosť subjektívna a nestrannosť objektívna. Subjektívne chápanie nestrannosti je posudzovaním správania súdu (sudcu). Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je dokázaný opak, čo však je zriedkavý prípad. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nezaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu. Objektívna nestrannosť sa naproti tomu neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Podľa názoru ESLP objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokúvanej veci a účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či pochybnosť o nestrannosti sudcu je objektívne oprávnená, resp. odôvodnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (rozsudok ESLP vo veci Pullar v. Spojené kráľovstvo).

5. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

6. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.
7. Podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu ústavného súdu rozhoduje iný senát ústavného súdu určený rozvrhom práce.
8. Podľa čl. IV bodu 1 písm. d) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 (ďalej len „rozvrh práce“) o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde rozhoduje štvrtý senát, ak ide o sudcov tretieho senátu.
9. Pokynom predsedu ústavného súdu z 25. januára 2023 bolo oznámenie sudcu Robertu Šorla pridelené IV. senátu ústavného súdu, ktorý ho v súlade s citovaným článkom rozvrhu práce prerokoval v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu a sudca spravodajca) a sudcovia Ladislav Dudiš a Libor Duľa (ďalej len „námietkový senát“).
10. Pokiaľ ide o subjektívne hľadisko, treba vychádzať z prezumpcie nepredpojatosti dotknutého sudcu a zistiť, či jeho vyjadrenia alebo správanie v konkrétnej veci neposkytujú dôkazy na vyvrátenie tejto domnienky.
11. Z obsahu oznámenia sudcu Robertu Šorla vyplýva, že vo vzťahu k sťažovateľom sa necíti byť zaujatým. Rovnako samotné správanie sudcu nijako nespochybňuje jeho subjektívnu nestrannosť.
12. Zároveň možno poukázať na fakt, že to bol samotný sudca, ktorý postupom podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde inicioval konanie o svojom vylúčení, čo nenasvedčuje, že by mal určitý subjektívny záujem, aby sa mohol zúčastniť na rozhodovaní v predmetnej veci. Naopak, jeho postup svedčí o jeho subjektívnom nadhľade a profesionálnom odstupe od predmetnej veci.
13. Vzhľadom na uvedené preto sudcu Robertu Šorla nie je možné považovať za subjektívne zaujatého v predmetnej veci.
14. Námietkový senát tak následne podrobil nestrannosť sudcu Robertu Šorla v danom prípade aj testu objektívnemu, t. j. zisteniu, či vzhľadom na skutočnosti uvedené v jeho oznámení môžu z pohľadu externého pozorovateľa (účastníka konania alebo verejnosti) existovať objektívne odôvodnené obavy, že tento sudca vo veci nie je nestranný.
15. Námietkový senát si uvedomuje, že z dôvodu existencie kolegiálneho vzťahu sudcu k jeho externému poradcovi bol sudca už v minulosti vylúčený z konania a rozhodovania iných vecí vedených ústavným súdom, avšak vzhľadom na početnosť prípadov, keď externý poradca sudcu ústavného súdu (ktorý je advokátom, pozn.) zastupuje alebo zastupoval klientov, ktorí v konečnom dôsledku môžu podať aj ústavnú sťažnosť, považoval námietkový senát za potrebné podrobnejšie posúdiť charakter tohto kolegiálneho vzťahu, ako aj okolnosti rozhodovania ústavného súdu.
16. Námietkový senát v prvom rade konštatuje, že ústavná sťažnosť sťažovateľov sa týka namietaných prietahov v napadnutom súdnom konaní, pričom samotné rozhodnutie ústavného súdu o prietahoch žiadnym spôsobom nedeterminuje meritórne rozhodnutie v takomto súdnom konaní. Ústavný súd teda v konaní o ústavnej sťažnosti nebude žiadnym spôsobom hodnotiť a ani

posudzovať právnu argumentáciu, ktorej autorom mohol byť externý poradca sudcu ústavného súdu ako advokát sťažovateľov v napadnutom súdnom konaní. Ústavný súd v tomto momente znova pripomína, že právnym zástupcom sťažovateľov v konaní o ústavnej sťažnosti je iný advokát ako ten, ktorý ich zastupuje v napadnutom súdnom konaní.

17. Nadväzujúc na uvedené, námietkový senát poukazuje na opakovane vyjadrený právny názor ústavného súdu (napr. uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 124/2010 z 26. augusta 2010, uznesenie ústavného súdu č. k. I. ÚS 352/2010 z 20. októbra 2010, uznesenie ústavného súdu č. k. III. ÚS 824/2016 z 29. novembra 2016 a i.), že len samotné pracovné, resp. kolegiálne vzťahy medzi aktérmi právneho života (právnikmi) vrátane sudcov ústavného súdu bez ďalšieho nemôžu byť dôvodom na spochybnenie nestrannosti sudcov ústavného súdu a na ich vylúčenie z prerokúvania veci z tohto dôvodu, ale sú potrebné aj ďalšie okolnosti signalizujúce možné narušenie nestrannosti sudcu. Pri posudzovaní predpojatosti sudcu je preto potrebné hodnotiť prípadný vzťah sudcu ku konkrétnej osobe (kolegovi) komplexne.

18. Možno konštatovať, že zo žiadnej okolnosti uvedenej v oznámení sudcu Roberta Šorla nevyplýva, že by bežné pracovné stretnutia pri výkone funkcie externého súdneho poradcu ústavného súdu prerástli do nadviazania mimopracovného osobného styku, resp. že by prerástli do vzniku hlbokého (až emocionálneho) priateľského vzťahu medzi sudcom a [REDAKOVANÉ]

19. Vychádzajúc z uvedeného, námietkový senát dospel k záveru, že skutočnosti, na ktoré sudca Robert Šorl poukázal vo svojom oznámení, v spojení so skutočnosťou, že ústavný súd bude rozhodovať iba o prieťahoch v napadnutom konaní bez toho, aby zasahoval do meritórneho posúdenia sporu, v ktorom jednu zo strán zastupuje jeho externý poradca, nemôžu u objektívneho pozorovateľa vyvolať pochybnosti o nezaujatosti sudcu Roberta Šorla. A teda ani z objektívneho hľadiska neexistuje legitímny dôvod na obavy vo vzťahu k nestrannosti sudcu Roberta Šorla.

20. Námietkový senát tak konštatuje, že v skutočnostiach uvedených v oznámení sudcu Roberta Šorla nemožno identifikovať intenzitu a závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu ústavného súdu, a preto ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu